

MODERNA PLANARI BURUZKO BALORAZIOA

ELA. 2010eko URRIA

0- SARRERA

Langileriari inoizko erasorik bortitzena egiten ari zaio. Kriaren eraginez, langabezia nabarmenki handitu da. Enpresariak behin-behinekotasuna hedatzen ari dira. Instituzioak (Nafarroako Gobernua, Eusko Jaurlaritza eta Espainiako Gobernua) norberaren doikuntza-politika (gastu publikoaren, langile-kopuruaren, gizarte-gastuaren eta abarren murrizketa) denetan gogorrena dela erakusteko lehian dabilta. Lan-eskubideen beste murrizketa bat onartu berri dute, eta pentsioetan ere doikuntzak iragartzen ari dira berriro.

Gauzak horrela daudela, Nafarroako Gobernuak eta UPNk, PSNk, Nafarroako Unibertsitateak, Nafarroako Unibertsitate Publikoak, Nafarroako Enpresarien Konfederazioak, UGTk eta CCOOk Moderna Plana deiturikoa adostu dute.

Gizarte-elkarrikeria, hasieratik, pribatizazioarekin eta zenbait baliabide publikoren kudeaketa eksklusibotasunez esleitzearekin egon da loturik. Nafarroan, eredu hori aspaldidanik ari dira aplikatzen, hainbat adibide asaldagarrik frogatzen dutenez: lanbide-prestakuntzak, lan-osasunak, immigrazio-politikek, gazteriarekin loturikoek, etxebizitza babestuen ingurukoek...

Moderna Plana norabide berean doan beste urrats bat da. Plan horrekin bermatzen den gauza bakarra baliabide eta eginkizun publikoak kudeatzeko esparru pribatu eta mugatu bat sortzea da.

I.- MODERNA PLANA

1) MODERNA PLANA. MODERNA FUNDAZIOAREN XEDEA ETA EGITURA

Sinatzaileen arabera, Moderna Plana bere sortzaileek 20 urteko epean --2030ari begira, alegia-- Nafarroarentzat lortu nahi dutenaren isla da. Ildo horretan, helburu orokor batzuk ez ezik, eurek diseinatutako ekonomia-eredura heltzeko ekintza

sektorial zehatzago batzuk ere jasotzen dira Planean. Testuak berak dioenez, “Nafarroaren Garapen Ekonomikorako Eredu berria da”.

Moderna Planak biltzen dituen jarduketak garatzeko, Moderna Fundazioa eratu da, hots, Planaren sustatzaileek (hau da, Nafarroako Gobernuak UPN, PSN, UPNA, UN, CEN, CCOO eta UGTekin batera) eta postu zehatz batzuetarako izendatutako “adituek” osatutako fundazio pribatua.

Hiru jardun-ildo orokor taxutu dira Fundazioarentzat: “osasunaren ekonomia”, “ekonomia berdea” eta “talentuaren ekonomia” deritzenak, eta hainbat programa eta garapen-arlo itxuratu dira, hiru ardatz horien inguruan.

Moderna Planaren funtsa aipatutako esparru horietako jarduketak, Administrazio Publikoak zuzenean kudeatu beharrean, erakunde pribatu batek (Moderna Fundazioak) kudeatzea da.

Fundazioa itxuratuko duen organigraman, erakunde fundatzaileek eta beroriek izendatutako pertsonak bakarrik izango dute tokia. Honelako egitura izango du:

- Fundazioko presidentea Nafar Gobernuako presidentea izango da. Bera izango da, halaber, Patronatuko burua, hots, esparru publiko deritzotenaren 13 ordezkari (Nafar Gobernuako 4 kidek, Parlamentuko 3 kidek eta erakunde sustatzaileetako kide banak) eta esparru pribatua ordezkatzeko duten beste 13 pertsonak (“ospe onetsiko profesionalek eta enpresariak”) osatutako organoko burua.
- Jarraipen- eta koordinazio-zereginak beteko dituen **Batzorde Iraunkor** bat eratuko da. Gobernuak 2 kidek, erakunde sustatzaileetako 7 kidek eta Nafarroako Gobernuak proposatutako pertsona ospetsuetako bostek osatuko dute Batzorde hori.
- **Zuzendari Nagusi** bat egotea aurreikusten dute. Pertsona hori Batzorde Iraunkorrek izendatuko du, Moderna Plana kudeatu, garatu eta gauzatzeko.
- **Koordinazio Taldea** “aurretiaz zehaztutako profil pertsonal eta profesionaletan oinarrituz” aukeratutako 5etik 7ra lagunek osatuko dute,

eta Zuzendari Nagusiaren agindupean arituko dira, Moderna Planaren eraginpeko arloetan.

- **Kontsulta Batzorde** bat ere eratuko da, hau da, Fundazioari aholku emateko aditu-talde bat.
- Planean adierazten denaren arabera, lan-esparru garrantzitsuena **kudeaketa-arloetako** lan-mahaiak izango dira. Mahai bakoitzak buruzagi publiko edo pribatu onetsi bat izendatuko du, lana koordinatzeko.

Moderna Planak jasotzen duenez, Fundazioak kudeatuko ditu laguntza eta zerbitzu batzuk, hala nola:

- Ekintzaileentzako bekak: “Negozio-ideia on bat” duenarentzako ordainsaria da. Beka hori Fundazioak emango du, erakunde pribatu berorrek egingo duen hautapen-lehiaketaren ostean.
- Inbertitzaileen foroa: Ekintzaileen eta inbertitzaileen arteko artekaritza-zereginak betetzeko.
- Inbertsio-kidetzako fondoak: Enpresa pribatuetan inbertsio partzial eta gutxiengokoak –hau da, beraien kontrola hartzera iritsi gabe– egiteko fondoak dira, eta enpresa horiei hazteko aukera ematea dute xede.
- Finantzaketa-lineak: Kreditu Ofizialeko Institutuarekin (KOI) eta Europako Inbertsio Bankuarekin (EIB) egindako akordioetatik etorri eta erabilgarri dauden fondo guztiak, orain artean Nafarroako Gobernuak kudeatzen dituenak, Moderna Fundazioaren esku jarriko dira, berorrek kudeatu ditzan. Horrez gain, beste baldintza bat ezarri da: fondook eskuratu nahi dituen proiektuak “Moderna proiektua” delako kalifikazioa lortu beharko du.
- Proiektuak finantzatzeko abala: Abal horretan, Nafarroako Gobernuak arriskuaren zati bat hartzen du bere gain, finantzaketa erraztearren.

2) FINANTZAKETA

Moderna Plana kapital publikoz eta pribatuz finantzatzeko asmoa dute. Horrek esan nahi du beraren aurrekontuaren zati bat diru publikoa izango den arren, beste zati batek eremu pribatutik etorri beharko lukeela.

Era horretan, gauzatuko diren ekintza espezifikoetarako, finantzaketa pribatua bilatuko dute, eta ekintzok proposatzen dituenak egin beharko du eurak abian jartzeko behar den diru-ekarpena. Ekarpen horiek nahikoak ez badira, Koordinazio Taldeak bilatuko ditu fondoak, eta, azken buruan, Fundazioari eskatuko zaizkio.

Interes orokorreko ekintzak burutzeko, finantzaketa mistoa bilatuko da. Eta Fundazioak gauzatzen dituen baina Nafarroako Gobernuari dagozkion eginkizunetakoak diren ekintzen kasuan, Gobernuak aurrekontu-programetatik desbideratuko du beste partida batzuei esleitutako dirua, Fundazioari emateko.

Nahiz eta eremu pribatuak ere parte hartu finantzaketan, hasieran, Moderna Planerako behar den aurrekontu guztia altxor publikotik helduko zaie. Eta, horretarako, desbideratu eta birprogramatu egingo dituzte aurrekontu publikoetan ekintza eta zerbitzu publikoetarako zehaztutako partidak, gastu publikoa handitu gabe.

Halaber, fondo pribatuak erakartzeko asmoa aipatzen bada ere, akordioa sinatu duten erakundeek, Nafar Gobernuak izan ezik, ez dute Plana fondoz hornitzeko konpromisorik hartu.

3) EKINTZEN ALDERDI AZPIMARRAGARRIAK

Moderna Planak bi motatako ekintzak bereizten ditu, bere helburuak lortzeari begira. Alde batetik, interes orokorrekoak daude (zeharkakoak deritzetenak eta, bestetik, sektorialak (ekintza estrategikoak).

Interes orokorreko ekintzen barruan, hezkuntzarekin, Administrazio Publikoarekin, I+G+b-arekin, kultura ekintzailearekin, internazionalizazioarekin eta azpiegiturekin loturikoak ageri dira. Sail horren baitan, honakoa nabarmendu daiteke:

- **“Hezkuntza, talentua eta giza kapitala”** atalari dagokionez, jakintza “lehiarako abantaila” bihurtzeko helburua finkatu dute, eta, horretarako, “gizabanakoak bere gaitasunak ahalik eta gehien ustiatzea izan behar du prestakuntzaren xedeak”, “lan-merkatuaren beharren arabera” betiere.
- Moderna Planak **Administrazio Publikorako** aldaketak ere aurreikusten ditu; hain zuzen ere, Administrazioa lehiakortasun-faktore eta produktibitate- zein eraginkortasun-eredu izan dadin eraldatu nahi du.

Hori lortzeko, Administrazioari funtzionamendu eraginkorra duen eta lehiakortasuna sustatzen duen enpresa-antolakunde gisako tratamendua emateko helburua finkatu dute. Helburu hori betetze aldera, barne-antolakuntza aldatzea, administrazio-prozedurak eta prozesuak berrikustea eta, aurrekontu-sistema aldatuz, administrazioak proiektuka lan egin dezan sustatzea da beraien asmoa.

Administrazioan lan egiten duten pertsonen buruz, “egokiak izan eta ondo prestatuta eta motibaturik egon behar” dutela diote; horrek hautapen- eta kontratazio-sistemak optimizatzea, atarramentua ebaluatzeako sistemak ezartzea, etengabeko trebakuntzaren aldeko apustua egitea eta zereginen zein departamentuen arteko mugikortasuna bultzatzea lekarke. Ildo horretan, “berehalako zereginen” artean, pertsona egokiak eskura edukitzea ahalbidetzeko kontratazio-eredu bat eta funtzionarioentzako pizgarri-sistema bat diseinatzea aipatzen du. Gainera, epe motzerako helburuen artean “langile publikoen estatutua malgutzea” eta “funtzionarioen biziarteko-marka ezabatzea” ezartzen dira.

Enpresa publikoei dagokionean, epe motzean “fusio prozesuak, pribatizazioak, absortzioak, etab.” eman beharko direla dio.

- **I+G+b**, ekintzailtza eta internazionalizazio alorretako ekintzen inguruan mintzatzean, Administrazioako aurreikusten diren aldaketak nabarmendu daitezke, berriro ere: zehazki, “prozedura zurrun eta estandarretan” egin nahi dituzte aldaketak, erakundea berritzaile izan dadin.

Funtsean, enpresa- eta negozio-giroa sortzeko joera islatzen da, “enpresaria aberastasuna eta enplegua sortzen duen figura gisa sustatzeko eta onesteko”.

- **Azpiegituren** esparruan, hori ere Moderna Planaren ardatz nagusietakotzat hartuta, energiarekin eta garraioarekin loturiko azpiegiturak nabarmentzen dituzte, AHTa berariaz aipatuz.

Ekintza sektorial edo “apustu estrategikoei” dagokienez, energia berriztagarriak, nekazaritzako elikagaien industria, eraikuntza jasangarria, ingurumena, osasun-zerbitzuak, biomedikuntza eta beste hainbat azaltzen dira.

Azpimarratu behar da esparru horietako edozein aipatzen denean, negozio-ikuspuntutik egiten dela beti. Horrela, adibidez, ingurumenari buruz diotenez, “gero eta indar handiagoa hartzen ari da lehiakortasun-faktore gisa, bai eta, aldi berean, sektore ekonomiko guztientzat enpresa-negoziorako eta ondasun eta zerbitzuen ekoizpenerako aukera-sortzaile den aldetik ere”.

Eta negozio hori gauzatzeko, sektore pribatua handitu egin behar da ezinbestez, espazio publikoari dagokionetik kenduz. Zentzu horretan, osasun-zerbitzuei buruz hitz egitean, “kudeaketarako eredu publiko-pribatu berri bat” aurreikusten dute.

II- ELAren BALORAZIOA

1. Nafarroak 2030ean izan behar duenari buruz ikuspuntu bateratua dagoela sinestarazi nahi izatea onartu ezinezkoa da. ELAk jakin badaki enpresetan eta politika publikoetan interes kontrajarriak daudela, eta argi dago aplikatu beharreko politiken inguruan ez dagoela adostasunik. Jakin badakigu, halaber, gobernuen eta ugazaberiaren artean ituna dagoela, langileriaren kaltetan.
2. ELAren iritziz, pentsaezina da “Nafarroaren Garapen Ekonomikorako Eredu berri bati” buruz hitz egiten aritzea, eta aberastasunaren banaketa, enplegu politikak, behin-behinekotasunaren aurkako borroka, gizarte-gastu urriegia, zerga-sistemaren bidegabekeria eta doikuntza-politikak ez aipatzea. Gai horiek ez agertzeak argi erakusten du gizarte-elkarrizketa deritzoten horretan ez direla jorratzen gizarte-eredua aldatzeko funtsezkoak diren gaiak eta, aitzitik, langileei zuzenean kalte egiten dieten politikak babesten ari direla.
3. Moderna Planaren asmoa ez da Nafarroako eredu ekonomikoa aldatzea, pribatizazioaren bidez negozioa sustatu eta Planaren sinatzaileek baliabide publikoen kudeaketa pribatuan duten kuota handitzea baizik. ELAk gaitzetsi egiten du Moderna Plana sortarazi duen filosofia. Administrazio Publiko batek, beste erakunde batzuekin, baliabide eta eginkizun publikoak garatzeko eta kudeatzeko Fundazio pribatu baten sorrera ituntzeak politika sozial eta publikoen kontra jotzen du.
4. Oraingo hau sektore publikoa suntsitzeko beste urrats bat da. Partida publikoei esleitu zaizkien baliabide ekonomikoak Fundazio pribatu batera desbideratzeaz ari dira hitz egiten dagoeneko. Hori guztia, gainera, propaganda faltsua eginez, Moderna Planak ez duela inolako kosturik izango ari baitira arrandiaz esaten.
5. Moderna Plana Administrazio Publikoko langile guztienganako eraso zuzena da. Administrazioa bera “enpresa erakunde moduan” antolatzea helburutzat jotzen du, eta honetarako “departamendu arteko mugikortasuna eta

mugikortasun funtzionala sustatu” behar dela dio. ELArentzat onartezina da Administrazioa enpresa bihurtu nahi izatea, eta gainera, hau langileen eskubideen gain egitea.

6. Moderna Planaren egitura organikoak aukera handia ematen du Fundazioko postuetan plana diseinatu duten erakundeetatik hurbil dagoen jendea ipintzeko, inolako administrazio-kontrolik gabe, demokrazia galbidera eramanez, alegia. Postu batzuk erakunde “fundatzaileek” eta beste batzuk pertsona “adituek” beteko dituztela behin eta berriz aipatzeak berretsi baino ez du egiten Moderna Plana bazkide mugiezinez osatutako eta baliabide publikoz zuzkituriko esparru pribatu bat dela.
7. Publiko izan beharko luketen eginkizunak garatzean, saihestu egiten dituzte administrazio-kontrolak eta Parlamentuaren kontrola, horrela irregulartasunak gertatzeko arriskua sortzen delarik. Erabateko ezezko biribila eman beharko lioke politikak era honetako planteamenduei. Sinatzaileek, Planean jasotako ekintzetan, kapital pribatuaren parte-hartzea aurreikusten duten arren, eurek ez dute inongo kapitalik emateko konpromisorik hartzen. Izan ere, hasieran, Planaren finantzaketa osoa publikoa izango da. Eta hori aurrekontuko partida batzuetarako jasotako kapitala desbideratuz egingo da, aipatutako partida horiek “berrantolatuz”, planaren testuak berak dioen moduan: “Moderna Planaren finantzaketa publikoaren inguruko filosofia orain dauden baliabideak birbideratzean datza”.
8. Horrez gain, Moderna erakunde pribatua izateak aukera ematen du esparru publikoan garatu beharko liratekeen eta fundazioak gauzatuko dituen eginkizunak garatzean euskara guztiz baztertzeko, gure hizkuntzaren aurkako gurutzadari bide eginez eta, informazioa ematean beste hizkuntza batzuk sustatuz –ingelese, adibidez–.
9. Moderna Planarekin datorren propaganda guztia gorabehera, ezin da nafar gizartearentzako hobekuntzarik espero. Izan ere, Nafarroako interesa eta enpresarien beraien interesa nahasten baitira, egitura osoa negozio-asmoz eta enpresa-ikuspuntutik pentsatuz (ingurumenari edo osasunari buruz mintzatzean ere ari dira enpresa-ikuspuntutik). Ekintzek eta, beraz, Moderna Plan osoak ez dute inongo gizarte-ikuspunturik.
10. Moderna Plana onartzean, honek suposatzen duenarekin, UGT-k eta CCOO-ek langileriaaren interesak alde batera uzten dituzte, gaur egungo politika

neoliberalak objektiboki babesten dituen estrategia baten zerbitzura jarritz. Patronala eta eskubide sozial eta lan-eskubideak murrizten dituztenen eskutik doaz sindikatu hauek. Honela, langileontzat erabat kaltegarria den eredu baten gestioan partaide izatearen truke, bake soziala eskaintzen dute.

11. Akordio honek UPN-ren eta PSN-ren arteko aliantza agerian uzten du, ekintza-publikoa pribatizatu eta elkarren artean hurrengo 20 urteetan enpresari-elitearen interesen zerbitzura dagoen eredua kudeatzeko akordioa egin baitute.